

W ostatnim czasie wiele piszemy o nowych instrumentach polityki przestrzennej i polityki regionalnej, w perspektywie funduszy strukturalnych na lata 2014-2020. Obszary funkcjonalne i tzw. obszary strategicznej interwencji państwa to najważniejsze instrumenty terytorialne obu polityk. W poprzednich artykułach wyjaśniliśmy co określają i jaka jest między nimi relacja, a także co wynika z uznania jakiegoś obszaru geograficznego za wart strategicznej interwencji państwa. Warto teraz zapoznać się jak są stosowane w praktyce.

"Celowe jest organizowanie procesów rozwojowych na poziomie lokalnym w ramach obszarów funkcjonalnych wokół zidentyfikowanych ośrodków o charakterze metropolitalnym i aglomeracyjnym." Cytat pochodzi z projektu zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego. W dokumencie tym wskazane zostały m.in. obszary funkcjonalne i obszary strategicznej interwencji państwa w regionie. Jak sami autorzy podkreślają, obszary te wskazano w oparciu o wytyczne krajowej polityki rozwoju oraz biorąc pod uwagę specyfikę układu przestrzenno-funkcjonalnego województwa, determinowanego przez strukturę osadniczą, potencjał gospodarczy regionu, poziom nasycenia infrastrukturą oraz różnorodność i skalę wyzwań. W przypadku OSI podkreślono, że obszary te często przekraczają swym zasięgiem granice obszarów funkcjonalnych województwa śląskiego.

Cztery subregiony obszarami funkcjonalnymi

Województwo śląskie stosuje od dawna (od roku 2000) w polityce regionalnej podział na cztery subregiony: północny (o powierzchni 3 tys. km kw.), południowy (2,3 tys. km kw.), środkowy (5,5 tys. km kw.) i zachodni (1, 3 tys. km kw.). Największy obszarowo subregion środkowy zamieszkuje 2,8 mln osób (tj. 60,4 proc. ludności regionu). Każdy z subregionów zorganizowany jest wokół aglomeracji miejskiej, która jest zasilana przez swój obszar funkcjonalny oraz wspomagana przez lokalne ośrodki rozwoju. Cztery powyższe subregiony zarząd województwa zdecydował wskazać jako obszary funkcjonalne, tzw. obszary polityki rozwoju. Widać je na załączonej do artykułu mapie w formacie pdf.

Dwanaście obszarów strategicznej interwencji

Przypomnijmy, że w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego (KSRR) wskazano 5 głównych kategorii OSI: (1) Polska Wschodnia, (2) obszary przygraniczne, (3) obszary, w szczególności wiejskie, o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe, (4) miasta wojewódzkie, (5) miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji. Resort rozwoju regionalnego wyposażył samorzady województw w możliwość wyznaczenia dodatkowych obszarów strategicznej interwencji państwa w regionie, poza pięcioma podstawowymi.

Autorzy aktualizacji strategii Województwa Śląskiego przypominają, że OSI to obszary, do których w sposób szczególny będzie adresowana polityka regionalna i wobec których wymagana jest interwencja rządu ze względu na ciężar, którego region sam nie jest w stanie udźwignąć. Wśród nich dwie kategorie: obszary zapewniające konkurencyjność oraz obszary problemowe, wymagające szczególnego wsparcia ze względu na szczególne zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych.

Warto tu dodać na marginesie coś, czego autorzy aktualizacji mogli nie widzieć. W projekcie nowelizacji ustawy o polityce rozwoju, przygotowanej przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, definicje te

zostały skrócone względem zapisanych w KSRR. Obszar strategicznej interwencji państwa zdefiniowany został jako *"obszar będący przedmiotem koncentracji działań z zakresu polityki regionalnej"*, a jego podkategoria - obszar problemowy - jako *"obszar strategicznej interwencji państwa cechujący się największą koncentracją negatywnych zjawisk rozwojowych"*.

Zarząd Województwa Śląskiego uznał aglomeracje głównych miast czterech subregionów i ich obszary funkcjonalne (Katowice, Częstochowa, Bielska, Rybnika) za obszary strategicznej interwencji. Poza nimi wyznaczono jeszcze 8 innych obszarów. Łącznie lista śląskich OSI wygląda następująco:

1. Metropolia Górnośląska i jej obszar funkcjonalny (obszar metropolitalny).
2. Aglomeracja Bielska i jej obszar funkcjonalny.
3. Aglomeracja Częstochowska i jej obszar funkcjonalny.
4. Aglomeracja Rybnicka i jej obszar funkcjonalny.
5. Lokalne ośrodki rozwoju - ośrodki miejskie położone poza metropolią oraz aglomeracjami i ich obszarami funkcjonalnymi, o liczbie mieszkańców nieprzekraczającej 60 tys., które skupiają procesy rozwoju na poziomie lokalnym (w strategii wskazano je na mapie).
6. Obszary wiejskie - echują się one znacznym zróżnicowaniem funkcji obejmującym zarówno funkcje rolnicze jak i pozarolnicze co wynika ze specyfiki sieci osadniczej i profilu gospodarczego regionu; z tego też względu są to w znacznej części obszary o funkcjach mieszanych i przejściowych, czyli takich, które tracą swój pierwotny charakter w wyniku procesów urbanizacyjnych, w tym postępującej suburbanizacji.
7. Obszary cenne przyrodniczo: rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne.
8. Obszary wymagające rewitalizacji, na których istnieją tereny i obiekty zdegradowane, zdewastowane, w tym głównie przemysłowe dotknięte problemami związanymi z degradacją środowiska przyrodniczego oraz nasileniem negatywnych zjawisk społecznych.
9. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi.
10. Obszary korytarzy sieci transportowych zlokalizowane wzdłuż głównych istniejących i planowanych szlaków komunikacyjnych, w tym przede wszystkim autostrad i dróg ekspresowych, a w dalszej kolejności dróg głównych ruchu przyspieszonego i dróg głównych; ponadto kategoria ta obejmuje także inne kluczowe elementy układu transportowego; sieć głównych korytarzy transportowych jest szkieletem całego systemu komunikacyjnego i stanowi podstawę realizacji polityki transportowej.
11. Obszary przygraniczne.
12. Obszary skrajnie peryferyjne.

Z powyższego zestawienia wynika, że zarząd województwa skorzystał ze swojej możliwości i wytyczył dodatkowe obszary strategicznej interwencji poza podstawowymi pięcioma kategoriami. Są nimi: obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, obszary skrajnie peryferyjne, obszary cenne przyrodniczo, ośrodki subregionalne i ośrodki lokalne.

Subregiony z własnymi strategiami i programami rozwoju

Zgodnie z powyżej cytowanym założeniem, iż celowe jest organizowanie procesów rozwojowych na poziomie lokalnym w ramach obszarów funkcjonalnych wokół zidentyfikowanych ośrodków o charakterze metropolitalnym i aglomeracyjnym, interwencję w ramach poszczególnych celów

Ciekawa praktyka. Śląsk wytyczył swoje obszary funkcjonalne i strategicznej interwencji

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: niedziela, 07, kwiecień 2013 00:00

Jarosław Komża

Odsłony: 5685

operacyjnych zapisanych w strategii rozpisano także w wymiarze terytorialnym. Zarząd województwa założył, że poszczególne subregiony we współpracy z zarządem wypracują własne strategie i programy rozwoju stanowiące *"istotny element w zakresie podejmowania przez Samorząd Województwa Śląskiego decyzji w sprawie podziału środków, w tym w zakresie alokacji i systemu wdrażania regionalnego programu operacyjnego na okres programowania do roku 2020"*. Ale podkreślono, że interwencja kierowana poprzez subregiony powinna uwzględniać obszary strategicznej interwencji i obejmować działania adekwatne do występujących potrzeb zdiagnozowanych w ich ramach. Jednocześnie rekomendowano przy tym planowanie o charakterze strategicznym, przekraczające granice obszarów funkcjonalnych.

Cały tekst projektu zaktualizowanej Strategie Województwa Śląskiego znajduje się [TUTAJ](#).